

Chvála tradičnej zbožnosti

Ján P. Strumilowski, OCist.

14. februára 2022 ✝ Cirkev

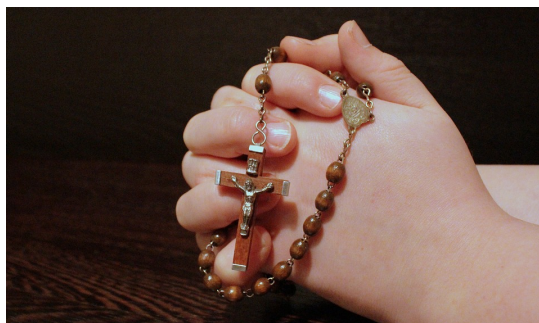
Zdroj: flickr.com

Súčasný civilizačný problém núti duchovných uvažovať o reformách v oblasti oslovovania ľudí a poskytovaní im atraktívnej pastoračnej starostlivosti.

Sme svedkami postupnej sekularizácie a následného poklesu počtu praktizujúcich veriacich. V unáhlených úvahách sa pomerne často kladie vina pastoračnému štýlu, ktorý prevládal v minulosti, tzv. tradičnej zbožnosti, spočívajúcej predovšetkým v pristupovaní k sviatostiam a v pravidelnej účasti na bohoslužbách. Ako argument zdôvodňujúci slabosť tejto pastoračnej starostlivosti sa uvádza, že ľudia takto formovaní chodia do kostola iba zo zvyku, pretože je to tradícia. Preto v časoch rozmáhajúceho sa liberalizmu mladé generácie, ktoré nenachádzajú hlbší dôvod pre svoju vieru, ju jednoducho opúšťajú. Ako recept boli preto navrhnuté novšie pastoračné formy, ktoré mali vyplniť túto domnelú prázdnotu tým správnym obsahom. Moderný, slobodný a inteligentný človek predsa nemôže veriť len preto, že ho rodičia vychovali v tejto tradícii.

Ako riešenie narastajúcich problémov sú navrhované dva modely novej pastoračnej služby. Prvý je zameraný **na prehĺbenie intelektuálnej formácie**: ak ľudia poznajú svoju vieru, budú veriť pravdivejšie a presvedčivejšie. Druhý sa viac **sústreduje na emócie**, pretože iba emócie môžu roznieť srdce a urobiť vieru pravou a živou. Obe tieto myšlienky a oba prúdy samozrejme neboli formulované takto otvorene. Vznikli skôr spontánne z vnímania nedostatkov tradičnej zbožnosti a ich pôvod je v opozícii a kritike tradičnej zbožnosti našich otcov, babičiek a dedov. Mnohokrát, najmä medzi mladou generáciou (a čo je zaujímavé, bez ohľadu na to, či sú to praktizujúci katolíci, alebo sú od Cirkvi vzdialení), môžeme počuť, že tieto „ružencové babičky“ chodia do kostola len zo zvyku, ale skutočná a živá viera v nich vraj nie je. Je však zaujímavé, že keď vstúpime do priemerného kostola, vidíme tam viac „ružencových babičiek“ ako týchto emóciami rozpalených alebo intelektuálne založených mladých ľudí.

Niet pochyb o tom, že viera potrebuje emocionálnu aj intelektuálnu zložku. Môžu však byť v centre pastoračnej starostlivosti? Môžu tvoriť základ viery?

Zdroj: maxpixel.com

Horiace srdcia, chladné mysle a... ružencové babyčky

Ak sa pozrieme na tie cirkevné skupiny, ktoré kladú dôraz na formovanie intelektu, môžeme vidieť určitú nezdravú tendenciu. Základom viery je tu totiž intelekt. Viera je zdôvodnená. Ale je to naozaj intelekt, ktorý zdôvodňuje vieru? Nestáva sa čoraz viac **recenzentom viery**? Pozrime sa napríklad na kruhy tzv. otvorenej cirkvi, ktoré si veľmi cenia intelektuálnu formáciu. Zdrojom ich viery je však veľmi často iba racionálna úvaha. Ak niečo nezapadá do intelektu (povedzme otvorene: relatívne úzkeho, pretože je len ľudský), takáto viera by sa mala zmeniť a upraviť. Intelekt, ktorý je **viac formovaný duchom sveta** a svetskými kultúrnymi trendmi ako vierou, podriaďuje vieru sám sebe. Pretože je to intelekt, ktorý potrebuje formáciu z nadprirodzenej viery.

Na druhej strane skupiny, ktoré uprednostňujú emócie, zvyčajne neveria, že tradičná viera, často zbavená ohňa emócií, môže byť pravou vierou. Je to, akoby skúškou Ducha bolo horiace srdce. Preto je v takýchto skupinách často až karikatúrne hľadať stále nové náhrady za praktizovanie viery. Niečo sa musí diať. Srdce musí byť pohnuté. Pretože bez emócií viera umiera.

V oboch týchto formách sa zabúda na niekoľko veľmi dôležitých bodov. Po prvé, viera je nadprirodzená.

Nadprirodzenosť viery má formovať prirodzenosť. Na druhej strane rozum a cit patria do prirodzenej sféry človeka. **Viere sa teda majú podriaďiť emócie a rozum**, nie naopak. Po druhé, viera je poslušnosť Bohu. Keď sa do popredia dostáva intelekt alebo pocity, potom ich v prvom rade poslúchame. Vieru praktizujeme, keď to považujeme za rozumné alebo keď nás k tomu vedú naše pocity. Po tretie, viera je cnosť. To znamená, že hoci je nadprirodzená, vyžaduje si aj našu trvalú zaangažovanosť. Tradičná zbožnosť má tú výhodu, že prostredníctvom neustáleho a pravidelného praktizovania v nás rozvíja to, čo sa v teológii nazýva habitus – teda trvalá dispozícia. A táto trvalá dispozícia **nie je obyčajný zvyk**, ale zvyk diktovaný nadprirodzenou vierou v poslušnosti Božiemu príkazu.

Preto odstránením tradičnej zbožnosti odstraňujeme to, čo patrí k podstate viery: poslušnosť nadprirodzenému zjaveniu vyjadrenému hlasom Cirkvi, stálosť formovanú týmto nadprirodzeným prvkom a podriadenie sa čomusi vyššiemu, než je vlastná prirodzenosť. Na druhej strane zas vieru naturalizujeme a podriaďujeme ľudskému ja.

Nie je to teda tak, žeby emócie alebo intelekt vo viere boli čosi negatívne. Sú veľmi dobré, ale sú druhoradé vo vzťahu k viere – preto ich treba **podriaďiť viere**. Preto poznámka, ktorú som uviedol na začiatku o štatistike ľudí navštevujúcich kostol, ukazuje nielen to, že tí, ktorí boli formovaní v tradičnej viere, sú početne viac fyzicky prítomní na bohoslužbách. Ukazuje tiež, že príslovečná „ružencová babyčka“, hoci nie

je v návale emócií a často nie je schopná ani sofistikovaných teologických úvah, má stále viac viery ako emóciami nabitý mladý muž, ktorý skáče do rytmu gitary a zdieľa svoje svedectvo o tom, že sa ho Pán dotkol (pričom často si pletie Pána s vlastnými emóciami). Táto „ružencová babička“ má viac viery ako vznešený intelektuál, ktorý z majestátu svojho laického rozumu, žiaľ, požaduje reformu Cirkvi.

Jan Strumilowski OCist – cisterciánsky mních v opátstve Jędrzejów, doktor habilitovaných teologických vied.

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/chvala-tradicnej-zboznosti/>